

OP BEZOEK BIJ JEF DENIJN

Wanneer men van Antwerpen naar Brussel reist, ziet men, eenmaal te Ste Kathelijne Waver de Nethe voorbij, rechts de aartsbisschoppelijke stad, breed open liggen. Boven de zee van huizen, kerken en groote gebouwen rijst, als een reus, St-Romboutstoren op. Een reus, zwaar, groot, domineerend, evenwichtig van gratie en van lijn, een monument van de hoogste en de ontroerendste kunst. Nergens, in geen enkele stad van ons Vlaamsche land, wordt onze schoone hemel door zoo veel majestatische pracht versierd.

Gisteren, ten avond, als de roode zonne gezonken was in een teeren sluier van nevel, stonden wij onder den toren. Het zachte licht, voorbode van de komende deemstering, dat de oude steenen van de Mechelsche huizen en monumenten befloersde met fluweel, tooverde ook den grootschen toren in zuivere kleur van parelmoer, van aan zijn voet tot den hoogsten trans van zijn zware schoonheid. Daarboven, en daaromheen, lag het sterke blauw van een helderen avond en daarachter een ontzaggelijke berg van opeengestapelde ijsblokken, een gele berg, die langzaam heenvaarde met al de kleur en de pracht en het goud van de avondzon.

Wij keken naar het wonder van den toren en het licht, geteemst door de patien van eeuwen. Nooit zagen we zulk een licht, dat opschoot naar den hemel, als een zuil van doove marmer.

En dit genieten was de consecratie van al de vreugde die wij gesmaakt hadden dien namiddag bij het zien

JEF DENIJN

van de niet te beschrijven schatten in kerk en huis, op plein en langs kade, die getuigenis afleggen van den grooten en devoten kunstzin onzer Vlaamsche vaderen en van Mechelen een onzer schoonste Vlaamsche steden maken.

Wij stapten de meer dan drie-honderd trappen op, die ons brachten naar de kamer waar een groot artist zich geeft aan al de passies van zijn kunst. Voor een mensch die, te plattelande, steeds gaat den gezapigen stap van onverstoorbare egaalheid, is klimmen een korvee. Wij kwamen dan ook hijgend en met rood gelaat in het heiligdom van Jef Denijn, den beiaardier, waarvan er zooveel gesproken wordt.

Zijn portret kent iedereen. Het staat geprint in blad en tijdschrift. Zijn borstelhaar is bijna wit en zijn knevel wordt schoon van ouderdom. Zijn oogen zijn blauw, zachtjes brandend achter groote brilglazen, rustig en toch zoo expressief. In den mond steekt de gebogen pijp, die hem smaakt en teekent als een gezonden, sterken Vlaming.

Bij het uitblazen keken wij eens rond. Het valluik sloot de steile trap af. Vlak voor ons stond het klavier met de draden die loopen naar de onzichtbare klokken. De wanden zijn beplakt met honderden zichten op Belforts, torens, portretten. Alles heeft betrekking op 't beiaardspel, op beiaardiers.

Denijn heeft onze hand gegrepen en gedrukt en ons welkom gezeid. Terwijl we uitblazen toont hij ons de zichten, de groepen, de torens en daarop spreekt hij ons van het klokkenspel van anderen, van het zijne, het Mechelsche, toont ons de werking, verwijlt in de techniek, spreekt zijn hoop uit in de school die voor Beiaardkunst gaat gevormd worden. Af en toe streelt zijn hand de toetsen en laat ons de vibreering der fijnste klokken en het samenslaan der tonen hooren. Hij speelt er over als op een piano, lichtjes en zacht en we hooren

boven ons in mysterieuse onzichtbaarheid, een heerlijk stemmetje, komend uit kristalijnen keel.

— Hoort ge dat, zegt Denijn, hoort ge dat! Het gaat gelijk een snoer van rozen door de ziel van den ouden toren. De beiaardier strooit het over de stede heen en naar de menschen die daaronder luisterend zijn.

De oogen in zijn gezond, blozend gelaat, vlammen één stond. Een genster van zijn groot brandend harte vliegt er over heen. Daarop spreekt hij weder kalm van de techniek en legt ons verder de rol uit der klokken onder de hand en de doening van den beiaardier.

Het valluik wordt opengeduw. Een rijzige jongeling, met buitengewoon zacht gelaat klimt in de kamer. Het is Kamiel Lefèvere, één zijner leerlingen.

Het is bij negen uur geworden. Jef Denijn schrikt er van, verzoekt ons vlug naar beneden te gaan, hij moet zich verkleeden. Wij dalen in de zaal waar de bronzen rammel vastligt aan ijzeren ketting. Eenige stonden later mogen we weder naar boven.

Jef Denijn staat als een herkuul voor ons, zijn dik buikje van zestiger bultend in een wit broekje, dat boven de knieën in breede pijp wijd opensloddert. De kousenbanden spannen in de vleeschigheid van vette braaien. De borstkast ligt breed onder het dunne doek van een fantasiebuisje. De armen zijn bloot, zwaar, ontzaggelijk als die van een atleet. Het zou gruwzaam werk zijn met hem te worstelen.

't Koncert, op de Groote Markt, is uit. Het jongetje, beneden uit de kamer van den rammel, vraagt of hij het uur mag slaan, het negende in den avond.

— Neen! roept Denijn. Wachten!

Zijn pijp trilt in zijn mond. Wat later roept hij :

— Vooruit!

De moderne Josuë gaat aan den arbeid. Negenmaal valt de slag. Lefèvere zit aan 't klavier, heft bij den negenden roep de vuisten op en slaat als een wilde.

't Preludium belt in. Wij hooren de klokjes klinken, één oogenblik, daarop wordt alles overdreund door het wrochten van 't klavier, dat luid zijn passie uitschreeuwt, en opbonst als het getiktak van honderden weefgetouwen. De svelte jonge artist is betooverd. Zijn vuisten gaan omhoog, omlaag, de voeten smijten, stampen, stampen, stampen, nu eens op kleine, dan op groote klokken, dan links, heelemaal links in den hoek, op de spier van de bijna negen duizend kilo wegende Salvator, de stadsklok, wier harte trilt zoodat uit zijn bronzen muile zijn grove roep gaat.

Wie het spel nooit zag, staat ontsteld, ontzet. Het is oorverdoovend, titanisch, niet te beschrijven. In het slaan, in het worstelen van den oogschijnlijken zwakken jongen man schijnt geen rythmus, men is doof gehamerd, de muziek versmacht in den chaos van het gedruisch, als de stem van een sprekende in eene in volle werking zijnde fabriek, in het doorworstelen van gedrochtengeluiden.

't Preludium is uit en ten einde. 't Is stil. Men hoort het harte kloppen, een zeer zwak geluid stijgt van uit de stad omhoog als het geklets van kinderhandjes. Daar beneden juicht het volk om de schoonheid van 't gehoorde.

Zonder rusten gaan nu weer de ijzeren vuisten in de hoogte. Uit het kluwen van toetsen, draden, dwarsliggers ontwarrelen zich de klanken van Rossini's Moïse als de ontzettende gruwel eener cacophonie.

Maar de jonge Lefèvre is zeker. Iedere slag is de juiste, iedere stamp raak. De onzichtbare klokken gillen en zingen en de muziek valt naar beneden als een kristallen dauw van harmonieuze orchestratie.

Tien minuten duurt het spel van fantasie. Het is ons niet denkbaar, hoe uit zulk geweld de fijnste harmonie herkomstig is. Het gelaat van den artist is onbeweeglijk, zijn kaken beven onder de slagen, maar, als uit brons

gegoten, blijft het bovenlijf onbeweeglijk. Armen en beenen slaan en stampen in epileptische woede.

Als 't gedaan is komt Lefèvre van 't klavier. Zijn borst hijgt. 't Zweet zit dik op zijn voorhoofd. Het was een zware brok, waarbij de klokken het geweld eener groote orchestratie moesten weergeven. Wij wenschen, bewonderend, den jongen artist geluk.

Nu moeten we heengaan. Denijn kan niet spelen in 't bijzijn van vrienden. De meester is dan nog alleen, oog en oor voor zijn kunst. Maar hij heeft iets vergeten. Hij snelt de trappen af, of liever laat zich vallen. Zijn forsche armen slieren over de leuning. 't Is als een spin die zich aan een draad laat beneden zakken. Twee tellen later staat hij weer boven. Hij beklimt het klavier en de geweldige vuisten beginnen het werk. De eerste tonen van het Maaierslied weerklinken. Wij gaan naar beneden, terwijl boven ons de klokken zingen in den avond. In 't Westen ligt nog een gouden streep, komend uit het paleis, verre en diep over zee, waar de zon te ruste ging. Over de stad en het land wasemt een fijne mist. In het duister plekken gouden oogen, zoover men zien kan, alsof ze kijken komen en luisteren naar het lied der klokken.

Beneden, op de markt en in de omliggende straten, staan duizenden en duizenden te luisteren in eerbiedige stilte. Werklieden, burgers, vrouwen, mannen, kinderen, Mechelaars en vreemdelingen.

We gaan naar de Melaan, naar het straatje-zonder-einde, lang en smal en diep in de duisternis, dat vol zit met devote toehoorders, en waar de tonen uit den toren vallen en droppelen fijn en kristalhelder. Gedurende een uur hebben we geluisterd en gekeken naar den toren, die op de donkere lucht profileerde als een koninklijke zanger uit 't mystieke land der droomen. De ronde poortboog, die het straatje toegang verleent,

sloot den toren als in een schrijn, langs het fijne kantwerk der op de Melaan staande boomen.

En, onder het meesterlijke spel van den grooten artist, die zijn klokken beheerscht met de macht van zijn vuist, de luister van zijn ziel en ons de verrukkendste samenvloeiing van tonen liet hooren, die ons Peer Gynt's Solvejgslied vertolkte in de geraffineerste melodie, zooals we deze nooit te voren te hooren kregen, zagen wij den meester aan het werk, daar hoog in den toren, in 't kleine verlichte kamerke, als een tooveenaar, slaande en stampend, en in getortureerde posen de toetsen dwingend te luisteren en te gehoorzamen naar den wil van zijn verstand en de emotie van zijn hart, aan de kracht zijner gebaren, de onzichtbare klokken dwingend te zingen zooals hij het wenscht en wil en te geven het allerhoogste en het allerschoonste wat zij geven kunnen, zij die zoo hoog hangen en zoo dicht bij de hemelen waar de Engelen zingen de volle uren van hun eeuwige leven, het goddelijk lied van onuitputbare schoonheid.

En in Denijn, den hoogen, den superieuren artist van den Toren, den bij Gode begenadigde, liggen het licht en de zang der blijde luchten zoo rein en zoo helder.

Ik ben gelukkig en ontroerd dat hij een Vlaming is en zingt over de oude stad van ons land en van ons volk.

In mijn tuin staat een Rozelaar met tot tegen den grond neerhangende takken. Als Juni de Zomerzonne over onze wereld zendt, wordt de Rozelaar getooid met honderden bloemen. Zij zijn verscheiden in grootte en in schoonheid, maar alle dragen het kenmerk van hun soort, verspreiden denzelfden geur die komt uit het hart van hun stam. Hij staat daar alleen om te groeien, te bloeien en schoon te zijn, overgoten van kleur en reuk. Van al de planten in mijn tuin is er mij niets zoo lief als het zicht van dit monument, drager van al die lachende rozen. Te zijner intentie doopte ik dit boekje "Bloemekens van den Vlaamschen Rozelaar", want ook op dezen Rozelaar zijn de bloemen niet van eenderen vorm of grootte, niet even schitterend en voornaam, maar alle zijn kinderen van denzelfden stam en ik heb hen allen lief om de schoonheid van hun Wezen.

Met grootere ontroering dan ik mij de nog levenden herinner, gaan mijn gedachten naar mijn vrienden die verscheiden zijn. Naar mijn vrienden die in het harte van ons denkend volk herdacht worden als zijn allernaaste bloedverwanten, als broeders. Daarom heb ik hun een plaats gegeven vooraan in dit boek opdat de allereerste gedachte van den lezer zou gewijd worden aan hun werk en aan hun dierbare nagedachtenis.

Antwerpen, 15 Oogst 1928.

LODE OPDEBEEK

BLOEMEKENS

VAN DEN

VLAAMSCHEN ROZELAAR

PORTRETTEEN DOOR
E. VAN OFFEL

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1928

INHOUDSTAFEL

	Bladz.
Voorwoord	5
Viktor Dela Montagne	9
Frans Coeckelbergs. — De briefdrager-folklorist	41
Lodewijk De Raet	59
Pastor Hugo Verriest	93
Emmanuel Hiel	113
Prosper Van Langendonck	125
Julius Sabbe	137
Jacob Smits	145
Alberic Deswarte	157
De Boschwachter	165
August Vermeylen	177
Felix Timmermans	187
Edmond Van Offel	213
Jef Mennekens	225
Pastoor Ph. Wabbes	233
A. Servaes	251
Bernard Tokkie	263
René Vermandere	273
Th. Coopman Tz.	281
Raf Van Os	287
Tony Van Os	315
Constant De Kinder	323
Jef Denijn	329